

ב"ה. דרוש לרגל נישואי הרב אלעזר צדוק שטיינמץ עב"ג בת אאמו"ר שליט"א

ת"ח הוא עצמו אש השכינה, כיון שענינו הוא גילוי שכינה והשראתה בעולם.

והנה גם היצה"ר נקרא אש, כמ"ש בסוף קידושין נורא בי עמרם. אלא דיל"ד בהא דדרשו במדרש רבה בראשית והנה טוב מאד הוא יצר הרע, כי ע"י ממשיכים ולדות בעולם. וקשה כי מאידך בסוכה (נב ע"א) מבואר כי הקב"ה קראו רע שנא' כי יצר לב האדם רע מנעוריו.

ויבואר בהקדם קו' אחרת ממ"ש לא טוב היות האדם לבדו, וברש"י שם שלא יאמרו ב' רשויות כי הוא יחיד בעליונים וכו', ואמרו במדרש כי רק לאחר שנבראה האשה נאמר כי טוב, והיינו כי טוב מאד הנ"ל. ויל"ד הרי כתי' ויברא אל' את האדם בצלמו בצלם אל' ברא אותו זו"נ ברא אותם, הרי שדוקא בהיותו זו"נ הוא בבחי' צלם אלקים ודומה לעליון, ומה הועיל בבריאת האשה.

אלא הענין בפשטות, כי יחיד בעליונים וכו', היינו יחיד נפרד, יחיד אחד למעלה ויחיד אחר למטה, אמנם בבריאת זו"נ, הנה היחוד ביניהם והצלם אל' שבהם הוא רק מצד העליונים, כי מצדם הם ההיפך הגמור, ורק מצד השכינה שביניהם הם מתאחדים לאחד, וז"ש ביבמות סג ע"ב זכה עוזרתו לא זכה כנגדו, והוא כענין זכו שכינה ביניהן לא זכו אש אוכלתן. והענין כמ"ש אמרו במדרש כי לאחר בריה"ע הקב"ה יושב ומזווג זיווגין וקשה כקרי"ס שנא' מושיב יחידים ביתה, והיינו שכאו"א הוא יחיד בפנ"ע, אלא שע"י הקב"ה מתאחדין כאחד, ונמצא שלא רק שאין האדם מנגד ליחיד בעליונים, אלא ע"י נשיאת אשה הוא מגלה איך היחיד בעליונים הוא יחיד ושורה גם בתחתונים.

ובזה יבואר ענין יצה"ר, כי מצד הרע שבו, שהוא מצד היותו מבקש נפרד הוא אכן רע, אבל מצד גורם האחדות בין איש לאשה, באופן ששכינה שרויה ביניהם נהפוך הוא, והוא טוב מאד כי הוא גורם לאחדות ולהשראת השכינה למטה, והוא גם פשטות הסוגיא בסוטה שם זכו היינו שאין שום קלקולי סוטה והאיש מנוקה מן העון הגורם שאין המים בודקין את אשתו, והיינו שיש אחדות שלימה ביניהם.

מש"ה זכו, היינו ששכינה ביניהם, ואין האש בטילה, אלא שתחת היותו אש אוכלת שהוא מצד הרע של היצה"ר, נהפך להיות אש השכינה מצד היותו גורם האחדות וא"כ אינו מנגד לשכינה שהרי נהפוך הוא הוא מגלה את השכינה. אבל לא זכו שהוא באופן שאין שם אחדות אמיתית כדאיתא בסוטה שם אז אש

בגמ' (פסחים מט.): לעולם ימכור אדם כל מה שיש לו וישא בת תלמיד חכם, וישיא בתו לתלמיד חכם. משל לענבי הגפן בענבי הגפן, דבר נאה ומתקבל. ולא ישא בת עם הארץ, משל לענבי הגפן בענבי הסנה, דבר כעור ואינו מתקבל. יש להבין מהו ענין 'גפן' ו'סנה' דוקא.

והנה בסוטה (יז ע"א) תנינן: דריש ר"ע, איש ואשה, זכו שכינה ביניהן, לא זכו אש אוכלתן. ויל"ד מהו ענין אש, ומהו ענין ה'אש' שיש בהם כאשר השכינה ביניהם.

עוד יל"ד, כי הנה אמרו בכתובות (קיא ע"ב): ואתם הדבקים בה' אלהיכם חיים כולכם היום, וכי אפשר לדבוקי בשכינה, והכתיב כי ה' אלהיך אש אוכלה, אלא, כל המשיא בתו לתלמיד חכם, והעושה פרקמטיא לתלמידי חכמים, והמהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו מדבק בשכינה. ויל"ד והיאך דבק ת"ח עצמו בשכינה. אלא הענין כמ"ש בסוף חגיגה כי ת"ח אין אש של גהינם שולטת בהם ק"ו מסלמנדרא הנוצר מן האש ת"ח שכל גופן אש שנא' הלא כה דברי כאש עאכו"כ שאין אש שולטת בהם. ולכן יכול לידבק בשכינה מאחר ואין אש אוכלת אותו כיון שכל גופו אש. וכ"ה בזוהר בראשית (נא ע"ב) כי משה אמר כי ה' אלקיך אש אוכלה, אלקיך דוקא, כי הוא היה במדרגת האש ההיא. וכן כל ת"ח הוא בבחי' משה כענין משה שפיר קאמרת.

ומותבין אשמעתין, דבב"ב (עה ע"א) מבואר כי עה"פ ונוגה אש להבה לילה כי על כל כבוד חופה, מלמד שכאו"א נכוה מחופתו של חברו הרי ששולטת בהם אש. והענין כי הנה ביומא כא ע"ב מבו' שיש שש אשות, והאחרונה היא אש אוכלת אש, שהיא השכינה, שבשעה שאמרו המלאכים מה אנוש כי תזכרנו הושיט ידו ביניהן ושרפן, והיינו כי אש השכינה אוכלת כל אש המתנגדת לרצון ה', כענין המלאכים שאמרו מה אנוש כי תזכרנו בשעה שאמר נעשה אדם.

ומש"ה אין אש של גהינם שולטת בת"ח כי אישם היא אש התורה האוכלת את אש הגהינם הנוצר מן העבירות. אבל כאו"א נכוה מחופתו הרי הענין הוא מחמת מעלת השני עליו, והו"ע וסביביו נשערה מאד מה שאצלו אינו מושלם כ"כ כחבירו, והיינו החלק שאצלו אינו בטל כ"כ לקב"ה כפי שהוא אצל חברו, ואש חברו הגדול ממנו אכן שולטת בו ואוכלת את חסרונותיו. נמצא כי מ"ש כי השכינה אש אוכלה הוא שהוא מכלה ואוכלת כל דבר המנגד לרצון ה', אבל

הת"ח וה' באשה בבת ת"ח, ואז האש של שניהן היא אש שאינה נאכלת ע"י אש השכינה, כי אינה מתנגדת לשכינה אלא אדרבה מגלה את יחודו למטה, וע"ע בזוהר שם.

ובזה יבואר מ"ש בברכות (ח ע"א), במערבא כי נסיב איניש איתתא הוה אמרי מצא או מוצא, והנה התבאר כי הזיווג הנאה והמתקבל הוא ת"ח לבת ת"ח, לכן אמרו כי מצא היינו מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מהוי"ה, [הטוב נוסף בנוסח התנאים בלבד], כלומר מתי הוא מצא טוב, היפך של לא טוב היות האדם לבדו, כאשר ויפק רצון מה', כאשר נראה בזיווג שהוא יוצא מה', שהו"ע שכינה שרויה ביניהם, והתבאר ששלימות הענין הוא בת"ח לבת ת"ח. ותמצא כי מצ"א אש"ה מצ"א טו"ב ויפק רצון מהוי"ה בגימ' אי"ש ואש"ה זכ"ו שכינה ביניהם יו"ד ה"י, כי מילוי זה הוא דאיתא בגמ' מנחות שם בענין עוה"ז ועוה"ב. ולנוסח התנאים המוסיף תיבת הטו"ב עולה בגימ' חת"ן אלעז"ר צדו"ק אברה"ם עה"כ.

והנה זכינו אצלינו לת"ח לבת ת"ח, וכו', וכדאמרו בסנהדרין (פח ע"ב) איזהו בן עוה"ב ענוותן ושפל ברך שייף עייל וכו', כלומר הגמ' שואלת על בחור שאין מכירים, לדעת שהוא ת"ח אמיתי, ומשיבה שהוא בן עוה"ב, שהוא ת"ח כאמור, וכן נראה אצלינו ב"ה וכו'. ותמצא כי דב"ר א"ש [ע"ד הלא כה דברי כאש] שהוא התורה שת"ח כל גופו כאש בגימ' אלעז"ר צדו"ק. וכן אלעז"ר צדו"ק הענד"ל שינד"ל טרזיל"א בגימ' עי"ן ל"א ראת"ה אלהי"ם זולת"ך עה"כ.

ותמצא עוד כי ענב"י הגפ"ן בענב"י הגפ"ן דב"ר נא"ה ומתקב"ל עה"ת בגימ' אלעז"ר צדו"ק הענד"ל שיינד"ל טרזיל"א טו"ב מא"ד, שכאמור מורה על הייחוד הנכון באופן ששכינה שרויה ביניהם. ועי"ל, ענב"י הגפ"ן בענב"י הגפ"ן בחשבון נוני"ן ארוכות בגימ' החת"ן אלעז"ר צדו"ק הכל"ה הענד"ל שינד"ל טרזיל"א עה"כ של כ"א. וכן ענב"י הגפ"ן בענב"י הגפ"ן נא"ה בחשבון נוני"ן ארוכות בגימ' אלעז"ר צדו"ק הענד"ל שיינד"ל טרזיל"א אברה"ם חיי"ם מא"ר אברה"ם. וכן תמצא כי אי"ש ואש"ה שזכ"ו שכינה עה"כ בגימ' אלעז"ר צדו"ק הענד"ל שיינד"ל טרזיל"א י"ה.

והרי לנו לברכם במזמור אשרי כל ירא ה' ההלך בדרכיו, דהיינו ת"ח אמיתי, כי הן יראת ה' היא חכמה, כאמרם יגיע כפיך כי תאכל אשריך בעולם הזה וטוב לך לעוה"ב, והתבאר כי הענין הוא ת"ח לבת ת"ח שלימות עוה"ז ועוה"ב, ותמצא כי הענד"ל שיינד"ל טרזיל"א כל"ה בגימ' אשת"ך כגפ"ן.

של היצה"ר שולטת בהם ואוכלתן, כי אש יצה"ר מכלן ושורפן.

והנה לפי מ"ש כי אש של ת"ח הוא אש השכינה, א"כ שלימות השראת השכינה וענין זכו הוא בת"ח לבת ת"ח, ובזה יבואר מ"ש ענין ענבי הגפן בענבי הגפן וכו', כי ענבי הגפן רומז לתורה, כמ"ש כי טובים דודיך מיין, ואמרו בעבודה זרה ערבים עלי דברי סופרים יותר מינה של תורה, נמצא כי ת"ח לבת ת"ח הוא ענבי הגפן וכו', מאחר שהשכינה שרויה ביניהם.

אבל ע"ה שאינו בבחי' התורה, הנה אש היצה"ר שולטת בו ושורפו, והוא כענין הסנה שמצד טבעו נאכל באש, שלכן תמה משה מדוע לא יבער הסנה, שהרי הוא קוצים, כמ"ש כי תצא אש ומצאה קוצים וכו'. [אלא שבאמת בפנימיות לא היה סנה אלא ענבים, כעין מ"ש בפסיקתא עה"פ אמרתי אעלה בתמר אוחזה בסנסיניו ויהיו נא שדיך כאשכלות הגפן, שתחילה היו נראים כסנסיני תמר שהוא ענין הקוצים שבתמר הנקראים סנסיניו על שם סנה, ולכן נגלה הקב"ה למשה בסנה, ואחר כך התברר שהם אשכלות הגפן [וכה"א גפן ממצרים תסיע], ולדברינו מבואר כי לכן לא בער הסנה מאחר שבאמת אינם אלא גפן שהוא ענין התורה שהוא אש, אשר לכן אין אש השכינה מכלה אותה כי הוא ענין אחד]. נמצא כי אדם כנכון הדומה לעליון והוא בצלם אל' הוא רק זו"נ, וא"כ עיקר הענין הוא בת"ח, אבל ע"ה אינו בבחי' אדם, וכן אמרו שם בפסחים כי הם שקץ ונשותיהם שרץ ועל בנותיהן אומר ארור שוכב עם כל בהמה.

וכיון שהתבאר כי איש ואשה וכו' הוא ת"ח לבת ת"ח, יבואר מדוע השכינה שבהם נרמזה באותיות י"ה דוקא. כי הנה בגמ' בברכות אמרו כל הנביאים לא נתנבאו לימות המשיח אבל לעוה"ב עין לא ראתה וכו', וכן כל הנביאים לא נתנבאו אלא למשיא בתו לת"ח וכו' ות"ח עצמו עין לא ראתה, נמצא כי ת"ח הוא בבחי' עוה"ב, ומשיא בתו לת"ח הוא בבחי' עוה"ז באופן מתוקן שהוא לימות המשיח שהוא מעין עוה"ב, וע"כ עיקר הענין הוא בבת ת"ח שהרי ת"ח לבת ע"ה הוא ענבי הגפן בענבי הסנה שהוא דבר כעור ואינו מתקבל, אלא הענין הוא כי בבת ת"ח נוחל הוא גם עוה"ז כנכון בבחי' ימות המשיח שהוא מעין עוה"ב, כענין הדבק בת"ח שהוא מעין הדבק בשכינה.

והנה במנחות (כט ע"א) אמרו כי העוה"ב נברא ביו"ד ועוה"ז בה"י, נמצא כי ת"ח הוא בבחי' י" ובת ת"ח הוא בבחי' ה', ולכן איש ואשה שזכו שכינה שרויה ביניהם הוא דוקא באותיות אלו, שכאמור עיקר הענין הוא בת"ח לבת ת"ח, כאשר י' באיש